

بسم الله الرحمن الرحيم

نقش رسانه در تحکیم و تزلزل خانواده

سرکار خانم مریم باقری^۱

خانم ها : خدیجه طالع زاری- زکیه مهدی ئی- ملیحه صائمی^۲

مدرسه علمیه حضرت معصومه (س)- استان سمنان

چکیده:

از موضوعات مهم و پرچالش در جامعه معاصر، نقش رسانه در خانواده است. رسانه به عنوان ابزار قدرتمند ارتباطی و اطلاعاتی می تواند تاثیرات مثبت و منفی بر روابط خانوادگی داشته باشد.

با گسترش فناوری ارتباطات و رسانه های اجتماعی، خانواده ها تحت تاثیر محتوای رسانه قرار می گیرند که منجر به تقویت روابط خانوادگی یا تضعیف آنها می شود.

آنچه مهم می نماید اینکه تاثیرات منفی رسانه بر خانواده، باعث گسست و سرعت در فروپاشی آن است، از سوی دیگر از آثار مثبت آن نیز نمی توان چشم پوشی کرد. این مقاله می خواهد به روش کتابخانه ای نقش رسانه را در تحکیم و تزلزل خانواده بررسی کند.

^۱ . استاد راهنما

^۲ . نویسندگان

رسانه به افزایش ارتقاء ارتباطات، آموزش مهارت‌های زندگی، بهبود وضعیت اقتصادی و آگاهی خانواده‌ها کمک کرده و همچنین ارزش‌های خانوادگی نظیر محبت و همکاری را ترویج می‌دهد.

از سوی دیگر رسانه‌ها می‌توانند با محتوای نامناسب، سبک‌های زندگی غیر واقعی و ترویج فرهنگ‌های غیر سازنده، افزایش تنش‌ها و کاهش تعاملات واقعی به روابط خانوادگی، بسیاری از حریم‌ها و حرمت‌ها را از بین برده و ارزش‌ها و اصول اخلاقی را وارونه جلوه داده و مانع انجام تکالیف و حقوق متقابل اعضای خانواده شود.

کلید واژه‌ها: رسانه _ خانواده _ تحکیم خانواده - تزلزل خانواده

مقدمه:

خانواده مهم‌ترین نقش را در تربیت فرزندان به عهده داشته و اعتقادات دینی و باورها در خانواده شکل می‌گیرد. رسانه‌های امروز بدون در نظر گرفتن مرز جغرافیایی، امکان حضور خود را در تمامی جوامع پیدا کرده و توانسته است تمامی آحاد جامعه را تحت تاثیر قرار دهد.

رسانه به عنوان یک ابزار قدرتمند تاثیر بسزایی بر افکار و اندیشه خانواده و روابط آنها و بهبود روابط خانواده (تقویت) یا کاهش و ایجاد فاصله عاطفی (تضعیف) دارد.

با توجه به افزایش استفاده از رسانه‌ها و تکنولوژی‌های نوین در زندگی روزمره، اهمیت بررسی تاثیر این رسانه‌ها بر روابط خانوادگی بیشتر از پیش احساس می‌شود.

رسانه‌ها بسیاری از اطلاعات ورودی ذهن ما را در اختیار گرفته و مقدار زیادی از وقت روزمره مصرف استفاده از آن می‌شود لذا زندگی خانواده‌ها تحت الشعاع رسانه‌ها قرار گرفته و کوچکترین بی دقتی موجب تزلزل آن می‌شود

اهداف این پژوهش این است که به بررسی تاثیرات مثبت و منفی رسانه‌ها بر روابط خانوادگی و شناسایی نوع محتواهایی که می‌توانند به تحکیم خانواده کمک کند و تحلیل رفتارهای خانواده‌ها در مواجهه با محتوای رسانه بپردازد

و به این پرسش‌ها پاسخ دهد که: نقش رسانه بر تحکیم خانواده چیست؟ و همچنین چه نقشی در تزلزل خانواده دارند؟

پژوهش های گذشته نشان داده اند که رسانه ها می توانند به عنوان ابزارهای آموزشی و اطلاع رسانی نقش موثری در خانواده ها ایفا کند، برخی از آنها به تاثیرات مثبت رسانه ها در تعاملات خانوادگی و برخی دیگر به تاثیرات منفی آن پرداخته اند

در این مقاله سعی شده است از طریق تحقیق کتابخانه ای نقش رسانه در خانواده ها شفاف سازی شده و راهکارهایی برای استفاده بهینه از رسانه ها در جهت تقویت خانواده و افزایش آگاهی والدین و فرزندان ارائه شود

خانواده:

خانواده گروه کوچکی است که حد فاصل بین فرد و جامعه قرار گرفته است صاحب نظران تعریف های متعددی برای خانواده ارائه کرده اند.

واژه خانواده به گروهی از افراد اشاره دارد که بر پایه روابط خویشاوندی یا زیستی در کنار هم زندگی می کنند و اغلب تحت سرپرستی یک بزرگتر، خانواده اداره می شود. همچنین خانواده به مفهوم تیره یا دودمان نیز اشاره دارد. (دهخدا، ۱۳۳۴، ج ۲، ۴۲۴) خانواده به معنی مجموعه ای از افراد است که با یکدیگر از طریق خویشاوندی پیوند دارند و معمولاً در یک محل زندگی می کنند (معین، ۱۳۵۴، ج ۱، ص ۴۴۳)

خانواده کانونی است که بر پایه ازدواج مشروع شکل گرفته و به واسطه آن حقوق و وظایف متقابلی میان زن و مرد و فرزندان به وجود می آید. (محقق داماد، ۱۳۷۵، ص ۲۵)

خانواده در سازمان ملل متحد چنین تعریف می کند: «خانواده یا خانوار به گروه دو یا چند نفره اطلاق می شود که با هم زندگی می کنند، درآمد مشترک برای غذا و دیگر ضروریات دارند و از طریق خون، یا ازدواج، با هم نسبت دارند. در یک خانواده ممکن است یک یا چند خانواده زندگی کنند

مراد ما از خانواده اینکه گروه متشکل از والدین و فرزندان که نسبت به یکدیگر حقوق و وظایف متقابل دارند.

رسانه:

تعریف لغوی رسانه از مصدر رساندن گرفته شده است و به معنای وسیله ای برای انتقال پیام، اطلاعات یا اخبار به مخاطبان است (معین، ۱۳۵۴، ج ۶، ص ۳۴) همچنین به معنای وسیله رسانیدن است (دهخدا، ۱۳۳۴، ج ۴، ص ۱۵۶) و در اصطلاح از رسانه برای اشاره به سیستم یا دستگاه های انتقال اطلاعات یا سرگرمی به کار برده می شود (بولک، ۱۳۸۷، ص ۵۰)

رسانه‌ها ابزارهایی هستند که به صورت سازمان یافته برای انتقال پیام از فرستنده به گیرنده عمل می‌کنند و علاوه بر انتقال اطلاعات وظیفه باز تولید فرهنگ و ارزش‌های اجتماعی را به عهده دارند. رسانه‌ها توانایی تاثیرگذاری حتی بر نحوه تصمیم‌گیری افراد را دارند و به عنوان یکی از ارکان اصلی ارتباطات جمعی در جوامع مدرن شناخته می‌شوند.

رسانه‌ها به دو شکل سنتی (رادیو و تلویزیون) و مدرن مانند (اینترنت و شبکه‌های اجتماعی) تقسیم می‌شوند و پیوسته در حال تکاملند و نقش کلیدی در تقویت و انتقال فرهنگ از نسلی به نسل دیگر دارند. رسانه در مفهوم ارتباطی آن، عاملی است که می‌تواند پیامی را به مخاطب انتقال دهد.

تحکیم خانواده:

اسلام برای خانواده قداست و منزلت ویژه‌ای در نظر گرفته است تا آنجا که سعادت و شقاوت امت‌ها مرهون هدایت و ضلالت خانواده است.

اگر بخواهیم تعریفی از تحکیم خانواده ارائه بدهیم عبارت است از کلیه باورها، صفات و ملکات درونی و رفتارهای بیرونی که از جانب شرع مقدس بیان شده است و رعایت آنها سبب پایداری روابط بین زن و مرد و اعضای خانواده می‌گردد. اسلام برای خانواده قداست و منزلت ویژه‌ای در نظر گرفته است تا آنجا که سعادت و شقاوت امت‌ها مرهون هدایت و ضلالت خانواده است (طاهری، ۱۳۷۹، ص ۱۲)

نقش رسانه در تحکیم خانواده

رسانه یک صنعت رو به رشد و در حال تحول بوده و به نهادی مبدل شده که با قواعد و هنجارهای خاص خود این نهاد را به جامعه و سایر نهادهای اجتماعی پیوند می‌دهند.

انسان در طول زندگی از رسانه‌ها تاثیرات فراوانی گرفته و الگوبرداری می‌کند. در دوره‌های قدیم ده‌ها یا صدها سال طول می‌کشید که فرهنگی به فرهنگ دیگر نفوذ کند ولی اکنون رسانه‌ها در چند ثانیه این کار را انجام می‌دهند.

برخی از آثار مثبت رسانه در خانواده عبارتند از:

-ارتقاء ارتباطات خانوادگی

استفاده از ابزارها و فناوری‌های نو برای برقراری ارتباط به دلیل شتابی که به زندگی می‌دهند و شرایطی که برای شیوه ارتباط فرد ایجاد می‌کنند آثار عمیقی در روابط خانوادگی و اجتماعی فرد دارند و لازمه آن استفاده صحیح از آن است.

گرچه این ابزارها و رسانه‌ها و فناوری‌های مدرن دسترسی به یکدیگر در هر شرایطی و هر زمان و مکانی را فراهم می‌کند و برای والدین این امکان را فراهم کرده که از موقعیت فرزند خود در هر ساعتی از شبانه روز آگاه باشند ولی فرصت گفتگو و صحبت رو در رو را از افراد می‌گیرد که با آگاهی و نظارت والدین و برنامه‌ریزی می‌توان این مشکل را رفع کرد. ولی به طور کلی امکان دسترسی آسان به افراد و اطمینان والدین از امنیت فرزندان و موقعیت و مکان حضور فرزندان را فراهم کرده است. این ابزارهای ارتباطی با ارائه برنامه‌هایی، باعث شده که والدین می‌توانند به راحتی با فرزندان خود در ارتباط باشند حتی اگر فاصله فیزیکی زیادی بین آنها وجود داشته باشد. این امر می‌تواند سبب تقویت پیوندهای خانوادگی شود و احساس نزدیکی و تعلق خاطر را افزایش دهد. (مرتضوی، ۱۴۰۳)

تلویزیون دانش افراد را افزایش می‌دهد، کودکان قبل از رفتن به مدرسه به اندازه ۵ سال از تلویزیون مطلب فرا گرفته اند، یک کودک سه ساله با دیدن برنامه‌های آموزشی تلویزیون، الفبای ساده و اشکال هندسی را می‌آموزد.

-ارائه اطلاعات و آموزش‌های لازم

انسان برای آنکه بتواند در فعالیتهای اجتماعی، نقش خود را به خوبی ایفا کند باید همیشه در جریان توافقاتی که در محیط رخ می‌دهد قرار گیرد.

در خبر رسانی‌ها، سرعت و دقت در اطلاع رسانی وظیفه مهم رسانه است، در حالی که در آموزش، فوریت زمان وجود ندارد و پایداری آنها در ذهن مخاطب مورد تاکید است .

وظیفه خبری و آموزشی رسانه در راستای نقش آموزش مداوم در یک جامعه و در خانواده است که در تعالیم دینی نیز بر آن تاکید شده و عدم محدودیت مکانی و زمانی در یادگیری مطلبی است که بر آن تاکید شده (علم را بجوید ولو در چین) و رسانه‌ها می‌توانند نقش مهمی در این رابطه داشته باشند. (احمد زاده کرمانی، ۱۳۹۰، ص ۱۶۳)

ارائه اطلاعات درست و علمی به والدین و کسانی که به نوعی با کودکان سروکار دارند، فواید چندگانه ای دارد که مهم ترین آنها عبارتند از:

منفی که در رسانه‌ها و اینترنت وجود دارد، می‌تواند تأثیر شگرفی بر نگرش‌ها و رفتار اعضای خانواده بگذارد. به عنوان مثال، نمایش روابط ناپسند و پرخاشگرانه در فیلم‌ها و برنامه‌های تلویزیونی می‌تواند الگوهای منفی رفتاری را در کودکان و نوجوانان ایجاد کند که ممکن است بر روابط خانوادگی تأثیر منفی بگذارد. این ناهنجاری‌ها، به تبع خود می‌توانند به افت احترام در میان اعضای خانواده منجر شوند و شرایطی را ایجاد کنند که در آن روابط به جای محبت و احترام، بر پایه سوء تفاهم و تنش بنا شود.

با توجه به آموزه‌های اسلامی که جایگاه پدر به عنوان قوام و مدیر خانواده و همچنین جایگاه همسر و مادر خانواده را کانون مهر و عاطفه معرفی می‌کند، شناخت و توجه به این مساله توسط همه اعضای خانواده؛ سبب استحکام خانواده است. همچنین عدم مرز بندی موجود در رسانه در مسائل مربوط به زوجین و بی بند وباری موجود در آن سبب از بین رفتن حریم‌ها و انحراف در خانواده می‌گردد. از سوی دیگر با نظر به نقش رسانه در بهبود اقتصاد خانواده، حال اگر تولی اقتصاد خانواده، به دلایلی بر دوش دیگر اعضا بیافتد یا تقسیم شود؛ نباید در میزان احترام به والدین و بالاخص زن به شوهرش تأثیر بگذارد.

با توجه به تأثیرات مختلف رسانه و اینترنت بر احترام در خانواده، ضروری است که خانواده‌ها راهکارهایی را برای حفظ و ارتقاء این احترام اتخاذ کنند. اولین راهکار، تعیین زمان‌های خاص برای تعاملات خانوادگی است. خانواده‌ها می‌توانند زمان‌هایی را برای صرف غذا، گپ زدن و فعالیت‌های مشترک تعیین کنند که در آن اعضای خانواده بدون حضور دستگاه‌های دیجیتال با یکدیگر ارتباط برقرار کنند. این زمان‌ها می‌توانند فرصتی برای ابراز محبت و احترام به یکدیگر فراهم آورند.

دوام در آموزش و ارتقاء مهارت‌های ارتباطی نیز از دیگر راهکارهای مؤثر است. والدین می‌توانند با ارائه مثال‌های ملموس و تجارب خود، به فرزندانشان مهارت‌های برقراری ارتباط مؤثر و احترام به یکدیگر را بیاموزند. همچنین، تقویت مهارت‌های حل تعارض به اعضای خانواده کمک می‌کند تا در مواقعی که دچار اختلاف می‌شوند، به شیوه‌های محترمانه و سازنده به حل مسائل بپردازند.

در نهایت، نظارت بر محتوای مصرفی رسانه‌ها و اینترنت نیز اهمیت دارد. خانواده‌ها باید از محتوای منفی که ممکن است تأثیر منفی بر روابط خانوادگی بگذارد آگاهی داشته باشند و در صورت نیاز، اقداماتی برای محدود کردن این محتوا انجام دهند. این اقدام نه تنها به حفظ احترام کمک می‌کند، بلکه به ایجاد فضایی سالم و مثبت در خانواده کمک می‌نماید.

-کاهش ارتباط مفید اعضای خانواده

در عصر حاضر، رسانه‌ها به یکی از ارکان اصلی زندگی انسان‌ها بدل شده‌اند و توانسته‌اند به طور قابل ملاحظه‌ای به شیوه‌های ارتباطی ما شکل دهند. در این میان، بررسی تأثیرات رسانه‌ها بر روابط خانوادگی به عنوان یک موضوع مهم و محسوس، نیازمند توجه و تحلیل عمیق است. اگرچه رسانه‌ها قابلیت برقراری ارتباطات گسترده و سریع را فراهم آورده‌اند، اما این تغییرات همچنین منجر به محدود شدن ارتباطات واقعی و صمیمی میان اعضای خانواده شده‌اند.

یکی از مهم‌ترین تأثیرات رسانه‌ها بر روابط خانوادگی، تبدیل تعاملات رو در رو به ارتباطات دیجیتال است. با افزایش استفاده از دستگاه‌های هوشمند و شبکه‌های اجتماعی، بسیاری از خانواده‌ها به نوعی از ارتباطات مجازی وابسته شده‌اند که نه تنها کیفیت ارتباطات را کاهش می‌دهد، بلکه موجب فاصله‌گیری عاطفی نیز می‌شود. به‌طور مثال، در یک جمع خانوادگی، ممکن است هر یک از اعضا وقت بیشتری را به استفاده از تلفن‌های همراه و مرور شبکه‌های اجتماعی اختصاص دهند تا اینکه با یکدیگر گفتگو کنند. این مسأله باعث می‌شود که لحظات ارزشمندی که باید در کنار هم سپری شوند، تحت‌الشعاع رسانه‌ها قرار گیرد.

همچنین، رسانه‌ها بر روی ارزش‌ها و هنجارهای خانوادگی تأثیرگذارند. برنامه‌های تلویزیونی و محتوای دیجیتال به شکل‌گیری انتظارات و استانداردهایی متفاوت از زندگی خانوادگی کمک می‌کنند. این هنجارها می‌توانند منجر به ایجاد ناامیدی و نارضایتی در اعضای خانواده شوند، چرا که زندگی واقعی ممکن است با آنچه در رسانه‌ها نمایش داده می‌شود، فاصله زیادی داشته باشد. تصور اینکه یک خانواده برای نهادینه کردن روابط بهتر باید به سبک زندگی‌ای که در تلویزیون دیده می‌شود، دست یابد، انتظار غیرواقعی‌ای است که می‌تواند به فرسایش روابط درون خانوادگی منجر شود.

از دیگر مواردی که می‌توان به آن اشاره کرد، تأثیر رسانه‌ها بر روی زمان‌بندی و کیفیت ارتباطات است. زمان‌هایی که اعضای خانواده باید به تعاملات واقعی بپردازند، تحت تأثیر رسانه‌ها قرار می‌گیرد. به‌عنوان نمونه، مراسمات خانوادگی و گردهمایی‌ها ممکن است به سهولت بیشتری تحت تأثیر مشغله‌های رسانه‌ای قرار گیرند و زمان‌هایی که باید برای همدیگر صرف شود، به زمان‌های دیجیتال تغییر کند. این تغییر در زمان‌بندی، از تأثیرات منفی رسانه‌ها بر روابط خانوادگی است که به مرور زمان می‌تواند به کاهش صمیمیت و همدلی بین اعضای خانواده منجر شود.

علاوه بر این، رسانه‌ها مهارت‌های ارتباطی را در نسل جدید تحت تأثیر قرار داده‌اند. با توجه به اینکه نسل جوان به‌طور روزافزونی به تعاملات آنلاین روی می‌آورد، احتمال کاهش توانایی‌های اجتماعی آن‌ها به‌خصوص در برقراری روابط چهره به چهره وجود دارد. این مسأله می‌تواند تأثیرات منفی بر روابط خانوادگی بگذارد، زیرا

ارتباطات مؤثر و عمیق نیازمند مهارت‌های بین فردی و توانایی‌های اجتماعی است که به سادگی از طریق رسانه‌های دیجیتال قابل کسب نیستند.

در نهایت، برای مقابله با چالش‌های ناشی از رسانه‌ها در ارتباطات خانوادگی، نیاز به یک رویکرد متوازن داریم. لازم است خانواده‌ها به عنوان واحدهای اجتماعی، محدودیت‌هایی برای استفاده از رسانه‌ها تعیین کنند و زمان‌هایی را برای ارتباطات فیزیکی و واقعی به یکدیگر اختصاص دهند. ترویج گفتگوهای خانواده محور و فعالیت‌های گروهی می‌تواند به تقویت روابط خانوادگی کمک کند و به یادآوری اهمیت ارتباطات واقعی در دنیای پیچیده رسانه‌ای امروزی کمک نماید.

بر مبنای تحقیقات، یکی از آثار وابستگی به اینترنت این است که افراد وابسته، زمان کمتری را با خانواده سپری می‌کنند. از علائم این وابستگی، گوشه‌گیری، اختلاف در الگوی خواب، احساس نیاز به تنها بودن و فراموشی کردن مسئولیت‌های خانوادگی است. (هدفمند، ۱۳۸۷، ص ۱۸۱)

در نتیجه، رسانه‌ها به عنوان ابزاری نوین و پرکاربرد در زندگی مدرن، تأثیرات دوگانه‌ای دارند. اگرچه آن‌ها قابلیت‌هایی برای ارتباط سریع و فضای گسترده‌تری از تعاملات را فراهم کرده‌اند، اما این پیشرفت‌های تکنولوژیک می‌تواند به آسیب‌های جدی در روابط خانوادگی بینجامد. بنابراین، توجه به کیفیت ارتباطات و جلوگیری از تبدیل پیوندهای عاطفی به ارتباطات سطحی و دیجیتال، از الزامات حفظ سلامت روانی و اجتماعی اعضای خانواده است.

از دیگر چالش‌های مهم اینترنت و فضای مجازی، بروز بحران هویت در افراد و خانواده‌هاست. گم کردن جهت و معنای زندگی و آشفتگی افراد؛ مشکلات زیادی را در زندگی فردی و خانوادگی آنان به وجود آورده است.

نتیجه

با گسترش فناوری و توسعه ابزار و رسانه‌های جدید؛ می‌توان گفت رسانه به عنوان یکی از اعضای هر خانواده شده است که نقش بسیار زیادی بر تحکیم و تزلزل خانواده دارد و علاوه بر اینکه می‌تواند مفید باشد؛ ضرر معتنا بهی را همراه دارد.

رسانه در تحکیم خانواده، نقش مهمی دارد و سبب ارتقا ارتباطات خانوادگی، کمک به آموزش و اطلاعات مفید و کمک به اقتصاد خانواده؛ ایجاد محتوای مشترک و دسترسی به مشاوره و حل مساله و ... می‌باشد.

و همچنین در تزلزل و ایجاد گسست در خانواده نقش دارد. وابستگی بیش از حد به آن سبب تغییر ارزشها و اصول اخلاقی، خدشه در روابط زوجین، کمرنگ شدن نقش تربیتی والدین، عدم انجام وظایف و کاهش ارتباطات بین اعضا و از بین رفتن حرمت ها و حریم ها در خانواده، بروز بحران هویت از طریق تغییر در سبک زندگی و... خواهد شد.

با توجه به اینکه رسانه دارای ابعاد تاثیرگذار فراوانی است؛ بنابراین باید با برنامه‌ریزی دقیق و نظارت هرچه بیشتر و انتخاب و گزینش برنامه‌های مناسب برای هر سن، از تاثیرات منفی آن کاسته و از آثار مثبت آن بهره برد.

فهرست منابع

۱. قرآن کریم
۲. علی اکبر دهخدا، فرهنگ دهخدا، تهران، دانشگاه تهران، ۱۳۱۰
۳. محمد معین، فرهنگ معین، تهران، رزین، ۱۳۸۶
۴. آلن بولک، کریم امامی، فرهنگ اندیشه نوتهران، مازیار، ۱۳۸۷ ش
۵. مصطفی محقق داماد، بررسی فقهی حقوق خانواده در اسلام، تهران، مرکز نشر علوم اسلامی، ۱۳۸۴
۶. سوجاتوموکو، دگرگونی ارزش ها در دوران معاصر، مجله اطلاعات سیاسی - اقتصادی، س ۱، ش ۹، ۱۳۶۶
۷. عبد الرضا حاجیلری، کنکاشی در تغییر ارزش ها از پیروزی انقلاب اسلامی، چ ۱، تهران، کیهان، ۱۳۸۰
۸. حبیب الله طاهری، سیری در مسائل خانواده، تهران، بین الملل، ۱۳۸۱
۹. روح الله احمد زاده کرمانی، رسانه و فرهنگ، تهران، چاپار، ۱۳۹۰
۱۰. محمدرضا رضایی بایندر، ثریا احمدی، تلویزیون در خانواده، مجله طبوبی، بهار ۱۳۹۱، شماره ۳۸
۱۱. سمیه مرتضوی، مقاله نقش رسانه ها در افزایش یا کاهش اختلافات خانوادگی، سایت ساعد نیوز. ۲۱، تیر، ۱۴۰۳
۱۲. امیر یزدیان، الزامات تربیت فرزند در عصر رسانه، مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما، سایت رهاورد پژوهش اطلاعات، ۱۳۹۱
۱۳. نصیری، حبیب اله، و جوکار، بهرام. (۱۳۸۷). معناداری زندگی، امید، رضایت از زندگی و سلامت روان در زنان (گروهی از زنان شاغل فرهنگی). زن در توسعه و سیاست (پژوهش زنان)، ۶(۲)، ۱۵۷-۱۷۶.

۱۴. مریم هدفمند، دختران و کاربرد اینترنت، مطالعات راهبردی زنان، ش ۴۱، ۱۳۸۷